

پاسخ نامه آیین دادرسی کیفری

سوال ۱۰۱

مطابق تبصره ۳ ماده ۲۱۷، در جرائم غیرعمدی، اگر تضمین حقوق بزه‌دیده به طریق دیگری (مثل تعهد معتبر یا بیمه) ممکن باشد، صدور قرار کفالت یا وثیقه ضرورتی ندارد و جایز نیست.

سوال ۱۰۲

مطابق ماده ۲۱۸، اگر اتهامات متعدد متهم در صلاحیت دادگاه‌های مختلف با صلاحیت ذاتی متفاوت باشند، برای هر اتهام باید قرار تأمین جداگانه صادر شود.

◀ در فرض سؤال، چون یکی از اتهامات در صلاحیت کیفری یک و دیگری در صلاحیت کیفری دو است، قرار تأمین باید مجزا و متناسب با هر جرم صادر شود.

سوال ۱۰۳

مطابق ماده ۲۱۹، مبلغ قرارهای تأمین (وجه التزام، کفالت یا وثیقه) نباید کمتر از میزان خسارت وارده به بزه‌دیده باشد.

اما اگر بخشی از خسارت از طریق بیمه قابل جبران باشد، بازپرس باید همان میزان را در تعیین مبلغ قرار لحاظ کند و قرار تأمین متناسب صادر نماید.

سوال ۱۰۴

مطابق ماده ۲۲۶، در صورت صدور قرار کفالت یا وثیقه، اگر متهم نتواند بلافاصله کفیل یا وثیقه معرفی کند، به بازداشتگاه معرفی می‌شود.

اما حق دارد ظرف ۱۰ روز از تاریخ ابلاغ قرار، نسبت به اصل قرار یا عدم پذیرش کفیل یا وثیقه اعتراض کند. همچنین، قاضی حتی خارج از وقت اداری نیز مکلف به پذیرش کفیل یا وثیقه است اگر شرایط قانونی وجود داشته باشد.

سوال ۱۰۵

مطابق ماده ۲۲۸، کفیل یا وثیقه‌گذار هر زمان که متهم

را معرفی و تحویل دهد (در هر مرحله از تحقیقات یا دادرسی)، می‌تواند رفع مسئولیت یا آزادی وثیقه خود را از مرجع رسیدگی‌کننده درخواست کند و مرجع مربوطه مکلف است فوراً اقدام کند.

در تبصره نیز آمده است که اگر متهم از سوی مرجع دیگری بازداشت باشد، کفیل می‌تواند درخواست اعزام او را بدهد و پس از اعزام، مرجع پرونده طبق این ماده اقدام می‌کند.

سوال ۱۰۶

طبق ماده ۲۳۴، اگر کفیل یا وثیقه‌گذار فوت کند، قرار قبولی او منتفی می‌شود و متهم باید کفیل یا وثیقه جدید معرفی کند.

اما اگر قبلاً دستور اخذ وجه‌الکفاله یا ضبط وثیقه صادر شده باشد، این الزام به معرفی جدید منتفی است، چون مسئولیت اجرای ضمانت قبلی باقی است.

سوال ۱۰۷

طبق ماده ۲۳۶، اگر متهم یا کفیل/وثیقه‌گذار قبل از

اتمام عملیات اجرایی، متهم را به مرجع قضایی معرفی کند، دادستان می‌تواند با رفع اثر از دستور اولیه، تا یک چهارم مبلغ قرار را به عنوان جریمه ضبط کند. در این حالت، اعتبار قرار تأمین قبلی همچنان باقی می‌ماند و نیاز به قرار جدید نیست.

سوال ۱۰۸

مطابق ماده ۲۳۷، صدور قرار بازداشت موقت تنها در مواردی مجاز است که شرایط خاصی وجود داشته باشد؛ از جمله:

جنایات عمدی علیه تمامیت جسمانی که دیه آن‌ها معادل یک سوم دیه کامل یا بیشتر باشد مانند گزینه ج

جرائم تعزیری درجه چهار و بالاتر

جرائم امنیتی با مجازات درجه پنج و بالاتر

در گزینه ج، دیه نصف دیه کامل است، پس از ثلث بیشتر و شرایط ماده را دارد. سایر گزینه‌ها مشمول موارد مجاز بازداشت موقت نیستند.

سوال ۱۰۹

طبق ماده ۲۴۰، اگر بازپرس برای متهم قرار بازداشت صادر کند، باید بلافاصله آن را برای اظهار نظر به دادستان بفرستد.

دادستان نیز حداکثر ظرف ۲۴ ساعت باید نظر کتبی خود را اعلام کند.

در صورت مخالفت دادستان، موضوع برای حل اختلاف به دادگاه صالح ارجاع می‌شود و تا زمان صدور رأی دادگاه (حداکثر ده روز) متهم در بازداشت باقی می‌ماند.

سوال ۱۱۰

بر اساس ماده ۲۴۳، بازپرس اختیار دارد در هر مرحله از تحقیقات، با رعایت مقررات قانونی، قرار تأمین صادره را تغییر دهد؛

این تغییر می‌تواند به شکل تخفیف یا تشدید باشد، و شامل تبدیل نوع قرار (مثلاً کفالت به وثیقه) یا تغییر در مبلغ آن است.

سوال ۱۱۱

مطابق ماده ۲۴۸ قانون آیین دادرسی کیفری، قرار منع خروج از کشور ۶ ماه اعتبار دارد و قابل تمدید است. اما اگر تمدید نشود و مدت مندرج منقضی گردد، این قرار خودبه‌خود از بین می‌رود و هیچ مرجعی حق جلوگیری از خروج شخص را ندارد.

سوال ۱۱۲

طبق ماده ۲۵۱ قانون آیین دادرسی کیفری، قرار تأمین یا نظارت قضائی زمانی لغو می‌شود که:

متهم یا محکوم‌علیه در موعد حاضر شود یا عذر موجه خود را اثبات کند، و

یکی از موارد زیر تحقق یابد:

اجرای کامل مجازات (مثلاً حبس یا تبعید)

صدور قرارهایی مانند منع یا موقوفی تعقیب

تعلیق تعقیب یا اجرای مجازات

یا به هر نحوی، پرونده مختومه شود

در این حالت، لزومی به ادامه اعتبار قرار تأمین یا نظارت قضائی نیست و باید لغو شود.

سوال ۱۱۳

طبق ماده ۲۵۳، اگر متهم به طور کامل به دستورات قرار نظارت قضائی (مانند عدم خروج از کشور، معرفی منظم، ترک محل خاص و...) عمل کند، دادگاه می تواند در مجازات وی تخفیف دهد؛

اما این تخفیف فقط در صورتی اعمال می‌شود که:

خود متهم درخواست دهد و دادستان آن را تأیید کند، یا

دادستان رأساً پیشنهاد تخفیف بدهد.

سوال ۱۱۴

بر اساس ماده ۲۵۵ قانون آیین دادرسی کیفری، هر شخصی که در جریان تحقیقات مقدماتی یا دادرسی بازداشت شده باشد و در نهایت قرار منع تعقیب یا حکم برائت برای او صادر شود، می‌تواند با رعایت شرایط ماده ۱۴ (یعنی اثبات ورود خسارت و بی‌گناهی واقعی)، خسارت ایام بازداشت را از دولت مطالبه کند.

نکته کلیدی تست

:

ملاک مطالبه خسارت از دولت، "بازداشت شدن" است. بنابراین اگر فردی فقط با قرار وثیقه آزاد بوده و هیچ زمانی بازداشت نشده، مشمول ماده ۲۵۵ نیست، حتی اگر تبرئه شود.

بنابراین، چرا گزینه ۳ غلط است:

< «۳» متهمی که با قرار وثیقه آزاد شده ولی در نهایت تبرئه شد.»

این شخص بازداشت نشده (بلکه با قرار وثیقه آزاد بوده)؛

در نتیجه، نمی‌تواند خسارت ایام بازداشت بگیرد چون اصلاً بازداشت نشده!

سوال ۱۱۵

مطابق ماده ۲۵۸ قانون آیین دادرسی کیفری، اعتراض شخصی که به دلیل بازداشت منجر به براءت یا منع تعقیب، تقاضای خسارت کرده، در کمیسیون ملی جبران

خسارت رسیدگی می‌شود.
این کمیسیون متشکل از:

رئیس دیوان عالی کشور (یا معاون وی)

دو قاضی از دیوان عالی کشور به انتخاب رئیس قوه
قضائیه
است.

و مهم‌تر اینکه: رأی این کمیسیون قطعی است.

سوال ۱۱۶

طبق ماده ۶۱۸ قانون آیین دادرسی کیفری، در زمان
جنگ، صدور قرار بازداشت موقت الزامی است در
مواردی مانند:

محاربه و افساد فی الارض

جرایم امنیتی عمدی با مجازات تعزیری درجه ۵ و بالاتر

شورش مسلحانه

لغو دستور حرکت به سمت دشمن یا محاربان

ضرب یا جرح عمدی با سلاح نسبت به مافوق

قتل عمدی

اما سرقت مقرون به آزار حتی در منطقه جنگی، در این ماده ذکر نشده و مشمول الزام قانونی بازداشت موقت طبق ماده ۶۱۸ نیست.

سوال ۱۱۷

طبق ماده ۶۹۰ قانون آیین دادرسی کیفری، در صورت توجه اتهام به شخص حقوقی، تنها دو نوع قرار تأمین قابل صدور است:

۱. ممنوعیت انجام برخی فعالیت‌های شغلی که زمینه‌ساز تکرار جرم باشد.

2. ممنوعیت تغییر ارادی در وضعیت شخص حقوقی
مانند انحلال، ادغام یا تبدیل که منجر به دگرگونی
شخصیت حقوقی شود.

بنابراین:

گزینه ۳ درست است چون دقیقاً یکی از موارد مصرح
در قانون است.

سوال ۱۱۸

ماده ۲۲۹ تصریح دارد که احضار متهم از طریق کفیل یا
وثیقه‌گذار فقط در موارد ضروری قانونی یعنی:

تحقیقات

دادرسی

اجرای حکم

جایز است.

بنابراین:

گزینه ۳ درست است چون اجرای حکم از موارد استثناست که می‌توان متهم را خواست.

سوال ۱۱۹

طبق ماده ۲۳۰ آیین دادرسی کیفری، اگر متهم با وجود احضار قانونی (ابلاغ واقعی) بدون عذر موجه حاضر نشود، دادستان می‌تواند:

در صورتی که متهم خود ملتزم شده باشد → وجه التزام را اخذ کند.

در صورتی که وثیقه گذاشته شده باشد → معادل وجه
قرار از آن ضبط شود

سوال ۱۲۰

مطابق ماده ۲۳۲: برای کسر دیه یا ضرر و زیان از
مبلغ وثیقه یا وجه الکفاله، سه شرط لازم است:

1. بیمه قادر به پرداخت دیه یا خسارت نباشد.

2. محکوم علیه (متهم) در جلسات حاضر نشود.

3. وثیقه‌گذار یا کفیل نیز نتوانند او را حاضر کنند و
عذر موجهی نداشته باشند.

بنابراین فقط در صورت تحقق هم‌زمان این سه

شرط امکان برداشت مبلغ از وثیقه/وجه الکفاله وجود دارد.